

Signaleren van ouderenmishandeling in de acute zorgketen

Dr. Karin Landsbergen
MSc Charlotte Otten-Minkhorst,
Dr. Sivera Berben
Dr. Lilian Vloet,
Drs. Josien Caris
Dr. Marian Adriaansen

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Lectoraat Acute Intensieve Zorg en Lectoraat Innovatie in Care

Disclosure belangenverstrengeling

Karin Landsbergen Ouderenmishandeling in de acute zorgketen

(Potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	•Geen
•Sponsoring of onderzoeksgeld •Honorarium of andere (financiële) vergoedingen •Aandeelhouder •Andere relatie	•Geen •Geen •Geen •Geen

Samenwerking praktijk, onderwijs en onderzoek

Vooronderzoek

- Cross sectioneel design
- n=173 SEH verpleegkundigen, 12 ziekenhuizen NL
- Dataverzameling zelfrapportage door SEH verpleegkundigen

R1: Signaleren van OM op de SEH

- Huiselijk geweld bij ouderen zelden herkend (n=154, 89%)
- Aantal ouderen op afdeling met vermoeden OM onbekend
- Geen registratie OM of communicatie hierover op de SEH
- Intuïtieve herkenning (n=144, 83%)
- Geen gevalideerd meetinstrument OM

R2: Interventies & competenties

- Consult collega of SEH-arts (n=154, 89%)
- Protocol huiselijk geweld niet gebruikt voor OM
- Behoefte aan signaleringsinstrument (n=150, 87%)
- Gebrek aan kennis en bewustzijn van probleem OM
- Verpleegkundigen voelen zich wel competent in communicatie

Doel huidig onderzoek

Ontwikkelen van gevalideerde handvatten voor ambulancezorg én SEH m.b.t. signaleren van én handelen bij OM

1. Signaleringsinstrument
2. Scholing
3. Protocol

+

Methode (mixed-design)

1. Literatuuronderzoek
2. Veldraadpleging
3. Focusgroepen ambulancezorg en SEH
4. Ontwikkeling instrument en scholing i.s.m. expertgroep
5. Ontwikkeling protocol ambulancezorg en SEH
5. Feasibility study: testfase

Foto bron: VWS Ouderen in Veilige Handsen

Resultaat Literatuur

I Instrumenten (n=4)

Elder Assessment Instrument (SEH); Identification of Seniors At Risk tool (SEH); Intimate Partner Violence Screen (niet specifiek voor OM); Emergency Department protocol (SEH niet getest)

II Signalen en risicofactoren

- ❑ Fysieke gesteldheid
- ❑ Cognitieve status en gedrag
- ❑ Mantelzorg kenmerken en afhankelijkheid
- ❑ Sociale steun / netwerk
- ❑ Leefomgeving (met name in ambulancesetting)
- ❑ Professionals intuïtie

Veldraadpleging

1. Eisenkader: Ontwikkel een kort en bondig instrument, idem voor ambulancezorg en SEH
2. Focus op bewustwording en scholing

Expertgroep

- Ambulance verpleegkundigen en medisch manager RAV
- SEH-arts en SEH-verpleegkundigen
- Aandacht functionarissen HG-KM-OM (vp en mmw)
- Forensisch arts en forensisch verpleegkundigen
- Veilig Thuis
- Geriater en verpleegkundig specialist geriatrie

Signaleringsinstrument OM > 65 jaar

Heeft u in welke vorm of mate dan ook een vermoeden of “niet pluis” gevoel van ouderenmishandeling en/of verwaarlozing?

- Nee**
- Ja, reden...**

- Interactie/gedrag mantelzorgder/familie niet kloppend
- Uitleg/verklaring van probleem/klacht/letsel niet passend/consistent
- Er is een delay in het zoeken van medische hulp
- Er is sprake van overbelasting van mantelzorg
- Andere reden, namelijk.....

E-learning: 'Signaleren OM acute zorgketen'

- Basis was ontwikkeld voor zieken- en verpleeghuizen
- Aangepast voor setting ambulance en SEH
- Inclusief forensische aspecten
- Voor bachelor level ambulance en SEH
verpleegkundigen (+ chauffeurs, doktersassistenten, artsen)
- Tekst, foto's, (reflectie-) opgaven
- Duur 1 uur, 1 accreditatiepunt

Doelen e-learning

- Kennis van ouderenmishandeling
- Vijf stappen van de meldcode huiselijk geweld, voor ouderenmishandeling
- Inzicht in dilemma's in communicatie
- Kennis hebben van professionele verantwoordelijkheid en taken
- Gemotiveerd raken en in staat voelen te handelen bij signalen van ouderenmishandeling

Ouderenmishandeling: de definitie

De ambulanceverpleegkundige komt ter plaatse met optische en akoestische signalen. Er is een brand in een huis waar twee ouderen (71 en 79 jaar) wonen. De patiënten hebben geen vervoer naar het ziekenhuis nodig. De man legt uit dat hij voor zijn vrouw loempia's aan het bakken was toen de brand uit brak.

De brandweer vraagt de ambulanceverpleegkundige om binnenshuis goed rond te kijken. Ze vindt een overvol huis met meubels, huisraad en andere spullen. Het is er erg onhygiënisch en het lijkt nauwelijks leefbaar in huis. De verpleegkundige gaat het gesprek aan met de ouderen over haar zorgen. De ouderen voelen zich persoonlijk aangevallen en vinden haar observaties erg beledigend.

Voorbeeld: bewustzijn normen en waarden

- Een echtgenote vloekt en tiert dagelijks tegen haar chronisch zieke man (78 jaar), soms onthoudt ze hem zijn zorg.
- Een man (82 jaar) kan niet zorgen voor zijn zieke vrouw (75 jaar), hij laat haar dagen in bed liggen.
- Een vrouw helpt haar buurman (85 jaar) met de huishouding. Ze is bezig en hij verliest al zijn sociale contacten.
- Een moeder (82 jaar) woont samen met haar dochter. De moeder is vaak alleen en valt regelmatig. De dochter geeft geen adequate wondverzorging.

Feasibility studie: testfase

RAV Gelderland-Zuid en SEH-CWZ

- 1) Scholing: bewustzijn vergroten
juni 2016 - sept 2016
- 2) Signaleringsinstrument: adequaat en efficiënt registreren
sept 2016 - jan 2017
- 3) Protocol: meldcode in specifieke context toepassen

Competenter door onze E-learning?

- * Juni – sept 2016: Scholing RAV Gelderland-Zuid en SEH-CWZ
- * Gevoel van competent zijn is voorbode voor daadwerkelijk gedrag
- * Self Efficacy Scale (SES) (Bandura 1997; 2005)
- * Relatieve waarden

Meetmomenten SES:

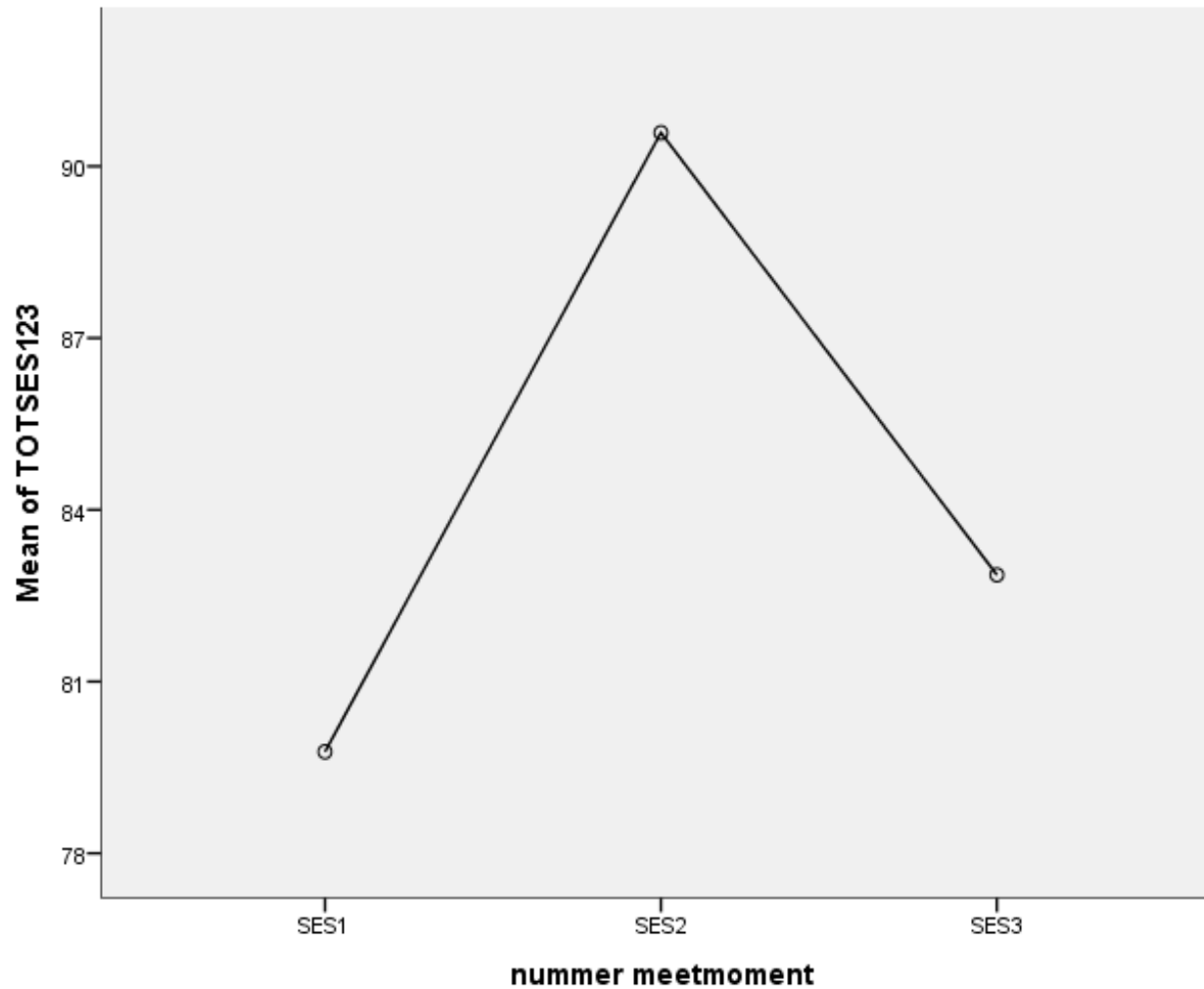
1. Vóór de scholing
2. Direct na de scholing
3. 2 maanden na de scholing

Resultaten Scholing

Overzicht respondenten per meetmoment

	SES1		SES2		SES3	
Cursisten	97		60		67	
Vrouw	50		24		20	
Man	47		35		42	
Verpleegkundige SEH	18	18.6%	4	6.8%	9	13.6%
Arts SEH	3	3.1%	4	6.8%	2	3.0%
Anders SEH	1	1.0%	1	1.7%	0	0.0%
Verpleegkundige ambulance	40	41.2%	28	47.5%	25	42.4%
Anders ambulance	28	28.9%	28	28.8%	28	43.1%
Anders	7	7.2%	5	6.5%	2	3.0%

Resultaten Scholing

R1: signaleringsinstrument RAV-Gelderland Zuid

Periode 15-09-2016 / 15-01-2017

Totaal ouderen > 65	N= 6232 (EHGV en vervoer)
Totaal formulieren ingevuld	N= 247
Niet-pluis*	N= 22 niet-pluis (9%)
Meldingen Veilig Thuis	N= 3

* Verwaarlozing, overbelaste mantelzorg, alcoholabuses

R2: signaleringsinstrument RAV-Gelderland-Zuid

- In de afgelopen 4 jaar, 20 meldingen Veilig Thuis, waarvan meerderheid Kindermishandeling en géén Ouderenmishandeling
- In pilot in 4 maanden tijd, 22 niet-pluis meldingen *alleen op het gebied van Ouderenmishandeling*, 3 meldingen VT

Foto bron: VWS Ouderen in Veilige Handsen

Ook namens hem, hartelijk dank voor uw aandacht!

